

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินกิจการใดก็ตามจำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย (goal) และวัตถุประสงค์ (objectives) ที่ชัดเจน เพื่อช่วยกำหนดแนวทางในการจัดดำเนินงาน วิธีการปฏิบัติที่จะทำให้ได้รับผลตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ มีการติดตาม ตรวจสอบ กำกับกับการดำเนินงานเพื่อดูความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้ทำการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงานตามที่ต้องการ

ในการดำเนินกิจกรรมจำเป็นต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานของการดำเนินงาน 3 ประการ คือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (implementation) และการติดตามกำกับและประเมินผล (monitoring and evaluation) ซึ่งต้องมีลักษณะเป็นขั้นตอนสอดคล้องต่อเนื่องกันเป็นวงจรจนกว่าแผนจะบรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ (ดิเรก ศรีสุข, 2537; ศิริชัย กาญจนวาสิ, 2537; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2537) การประเมินผลเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้นๆว่ามีมากน้อยเพียงใดการประเมินจึงเป็นเครื่องมือที่ให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำคัญสำหรับพัฒนาปรับปรุง การดำเนินงานและผลงานรวมทั้งให้สารสนเทศอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาสถาบัน องค์การ แผนงานและโครงการด้วย นอกจากนั้นการประเมินจะช่วยเป็นประจักษ์พยานและเป็นเครื่องมือช่วยในการหาการสนับสนุนเกี่ยวกับโครงการทางด้านสาธารณะ การเมือง การเงิน และช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจมีความรู้พื้นฐานในกระบวนการพัฒนาสังคมในด้านวิทยาการทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และอื่นๆ นอกเหนือไปจากการให้ข้อความรู้ ข้อเท็จจริงและความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ประเมินโดยเฉพาะ (Anderson และ Ball, 1978 อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2536)

จากความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินทำให้ในปัจจุบันได้มีผู้ที่สนใจและให้ความสำคัญกับการนำผลการประเมินไปใช้เป็นอย่างมาก (utilization of evaluation) เพราะการประเมินเป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งและ/หรือเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจ (Scriven, 1986; ศิริชัย กาญจนวาสิ, 2537; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2537; สุวิมล

ว่องวานิช, 2538) ช่วยให้มีการปรับปรุงแผนโครงการในส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดและเป็นงานที่ประเมินความสำเร็จของโครงการนั้นๆ ด้วย ดังนั้นการประเมินจะไม่มีประโยชน์เลยถ้าไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยสั่งการ (Patton, 1986; สุวิมล ว่องวานิช, 2534; นิตา ชูโต, 2536) ซึ่งสอดคล้องกับ Payne (1994) ที่กล่าวว่า ถ้าผลการประเมินไม่ได้นำไปใช้ในการตัดสินใจ (decision making) ช่วยสนับสนุนก่อนการตัดสินใจหรือการปฏิบัติ (support previous decision or actions) และสร้างหรือเปลี่ยนทัศนคติ (establish or change attitudes) การประเมินนั้นก็เป็นการสูญเสียทรัพยากร (resources) เวลา (time) ความพยายาม (effort) ที่ได้กระทำไป

การใช้ผลการประเมิน (evaluation utilization) เป็นการนำเอาผล (finding) หรือสารสนเทศ (information) ที่ได้จากการประเมินมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานในโครงการหรือนโยบายการทำงาน ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจมีการวางแผน ติดตามหรือตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดำเนินงาน (Weiss, 1972; Leviton และ Hughes, 1981; Patton, 1986 และ Scriven, 1989) แต่เนื่องจากกลุ่มผู้ต้องการใช้สารสนเทศของการประเมินมีความหลากหลายทั้งในแง่ระดับความรับผิดชอบและประเภทของสารสนเทศที่ต้องการ เช่น ผู้เกี่ยวข้องระดับบนหรือระดับวางนโยบาย ผู้ให้การสนับสนุนทางด้านเงินทุนแก่โครงการหรือการประเมิน (sponsors) ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง (stakeholders) ผู้ให้บริการและผู้รับผลประโยชน์จากโครงการหรือนักวิชาการ ด้านการประเมินผลโครงการ เป็นต้น ผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม แต่ละระดับต่างมีความรับผิดชอบและความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน (Patton, 1986; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2537) ดังนั้นการนำผลการประเมินไปใช้จึงต้องคำนึงถึงลักษณะหรือระดับของการใช้ผลการประเมิน

ผลการประเมินบางอย่างอาจไม่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจโดยตรงกล่าวคือ ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพที่เป็นอยู่เดิม แต่จะถูกนำไปใช้โดยสอดแทรกเข้าไปในความคิดของผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจแต่ไม่ได้มีการกล่าวอ้างเป็นลายลักษณ์อักษรว่าได้นำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ การใช้ผลการประเมินแบบนี้เรียกว่า การใช้เชิงมโนทัศน์ (conceptual use) ส่วนการใช้อีกประเภทหนึ่งเป็นการนำผลการประเมินไปใช้ในลักษณะเป็นเครื่องมือของการตัดสินใจโดยตรง โดยแสดงเป็นเอกสารอ้างอิง เพื่อให้เห็นว่าได้นำไปใช้ การใช้ผลการประเมินแบบนี้เรียกว่า การใช้แบบเป็นเครื่องมือ (instrumental use) ส่วนการใช้ในระดับสุดท้ายก็คือ การใช้แบบชวนเชื่อ (persuasive หรือ symbolic use) เป็นการใช้โดยพยายามนำผลการประเมินเป็นหลักฐานเชิญชวนให้ผู้อ่านเชื่อหรือคล้อยตามความคิดของตน เพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในการต่อรองทางธุรกิจและทางการเมือง (Beyer และ

Trice, 1982; Mowbray, 1988; Altschuld และคณะ, 1993; Rossi และ Freeman, 1993 และ สุวิมล ว่องวานิช, 2534)

ด้วยเหตุที่ผลการประเมินมีความสำคัญและจำเป็นในการนำไปใช้เพื่อช่วยในการวางแผน หรือปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย การใช้ผลการประเมินจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ มากมาย ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้ผลการประเมิน จากการศึกษางานวิจัย เอกสารและแนวคิดทฤษฎีของนักประเมินต่างๆ ที่ผ่านมา พบว่ามีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ผลการประเมิน พอสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะของผู้ประเมิน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ ความสามารถในตัวผู้ประเมินทั้งด้าน ประสบการณ์ ความรู้ด้านการประเมิน รวมทั้งตำแหน่งในองค์กร (Weiss, 1972; Guba, 1975; Berry, 1984 อ้างใน Patton, 1986; Cousins และ Leithwood, 1986; Mowbray, 1988 และ Lister และ Wilds, 1990)

2. คุณภาพของการประเมิน ได้แก่ รูปแบบและวิธีการในการประเมิน ต้องมีการออกแบบ และการดำเนินการประเมินที่ถูกต้องตามเทคนิควิธี มีวิธีการที่เหมาะสม (Guba, 1975; Leviton และ Hughes, 1981; Berry, 1984 อ้างใน Patton, 1986; Cousins และ Leithwood, 1986; Patton, 1986; Mowbray, 1988; Lister และ Wilds, 1990; Rockwell และคณะ, 1990; Rossi และ Freeman, 1993)

3. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ประเมินกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมิน (Leviton และ Hughes, 1981; Berry, 1984 อ้างใน Patton, 1986; Cousins และ Leithwood, 1986; Rossi และ Freeman, 1993)

4. ผลการประเมิน ผลการประเมินจะต้องมีความชัดเจน สมบูรณ์ สามารถตอบคำถาม ได้ตรงตามที่ต้องการ และต้องทันทีที่จะนำไปใช้ (Weiss, 1972; Guba, 1975; Leviton และ Hughes, 1981; Cousins และ Leithwood, 1986; Patton, 1986; Mowbray, 1988; Rockwell และคณะ, 1990; Rossi และ Freeman, 1993)

5. ความตรงต่อเวลา ได้แก่ ความตรงต่อเวลาทั้งของผู้ประเมินและการประเมิน มีการ รายงานผลการประเมินตรงเวลา ทันต่อความต้องการของผู้ใช้ (Weiss, 1972; Guba, 1975; Leviton และ Hughes, 1981; Berry, 1984 อ้างใน Patton, 1986; Cousins และ Leithwood, 1986; Patton, 1986; Mowbray, 1988; Lister และ Wilds, 1990; Rockwell และคณะ, 1990; Rossi และ Freeman, 1993)

6. ลักษณะของผู้บริหารหรือผู้ใช้ผลการประเมิน ซึ่งขึ้นอยู่กับภูมิหลังของผู้บริหาร ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำการประเมิน ทักษะคิดต่อการประเมิน ความรู้และการศึกษาทางการประเมิน รวมทั้งการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับการประเมิน (Cousins และ Leithwood, 1986; Berry, 1984 อ้างใน Patton, 1986; Mowbray, 1988; Lister และ Wilds, 1990; Altschuld และคณะ, 1993)

7. การมีส่วนร่วมในการประเมิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสนใจและต้องการสารสนเทศ รวมทั้งการเป็นเจ้าของของสารสนเทศของผู้บริหาร (Leviton และ Hughes, 1981; Patton, 1986; Lister และ Wilds, 1990; Rockwell และคณะ, 1990; Rossi และ Freeman, 1993; Altschuld และคณะ, 1993)

8. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ประเมินกับผู้ใช้ผลการประเมิน (Berry, 1984 อ้างใน Patton, 1986; Rockwell และคณะ, 1990)

9. ปัจจัยด้านการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ประเมินต้องให้ความสนใจและระมัดระวัง อาจมีการใช้อำนาจทางการเมืองบิดเบือนผลการประเมินหรือนำไปใช้ในทางที่ผิด เพื่อแข่งขันหรือชักชวนให้คนอื่นเห็นด้วยกับตน (Guba, 1975; Leviton และ Hughes, 1981; Patton, 1986; Lister และ Wilds, 1990)

10. ทรัพยากรที่ใช้ในการประเมิน เช่น งบประมาณ เป็นต้น (Berry, 1984 อ้างใน Patton, 1986; Patton, 1986)

11. การแข่งขันด้านสารสนเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการประเมินมาใช้ในการวางแผนทางธุรกิจ (Cousins และ Leithwood, 1986)

จากแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายด้านด้วยกัน แต่จากผลการวิจัยและแนวคิดดังที่ได้กล่าวมา ยังเป็นการศึกษาตัวแปรในลักษณะที่แยกย่อยตามความสนใจของแต่ละบุคคลและบางตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผลการประเมินเป็นการกล่าวถึงตามประสบการณ์และความรู้สึกของผู้เขียนเท่านั้น ยังไม่มีผลงานวิจัยรองรับว่าตัวแปรใดส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินและสามารถพยากรณ์การใช้ผลการประเมินได้ในภาพรวมเลย แม้ว่าจะงานวิจัยของ Altschuld และคณะ (1993) ได้ศึกษาตัวแปรที่พยากรณ์การใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็น จาก 4 ตัวแปร คือ ทักษะคิดต่อการประเมิน การมีส่วนร่วมในการประเมิน ภูมิหลังและการฝึกการประเมินและรูปแบบการรายงานผลการประเมิน จากผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัย แต่ก็เป็นการศึกษาที่จำกัดขอบเขตเพียงตัวแปรด้านตัวผู้ใช้ผลการประเมินและรูปแบบการนำเสนอผลการประเมินเท่านั้น ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวรวมทั้งผลการวิจัยและแนวคิดที่ได้กล่าวมาจะเห็นว่าปัจจัยที่ศึกษาในงานวิจัยยังไม่

ครอบคลุมครบถ้วนและเป็นการศึกษาในบริบทของต่างประเทศเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่จะส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจ รวมทั้งศึกษาปริมาณการใช้ผลการประเมินและลักษณะการใช้ผลการประเมินของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเนื่องจากการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รวมทั้งเป็นองค์กรที่มีบทบาทสูงต่อการพัฒนาและจัดการศึกษาของประเทศ

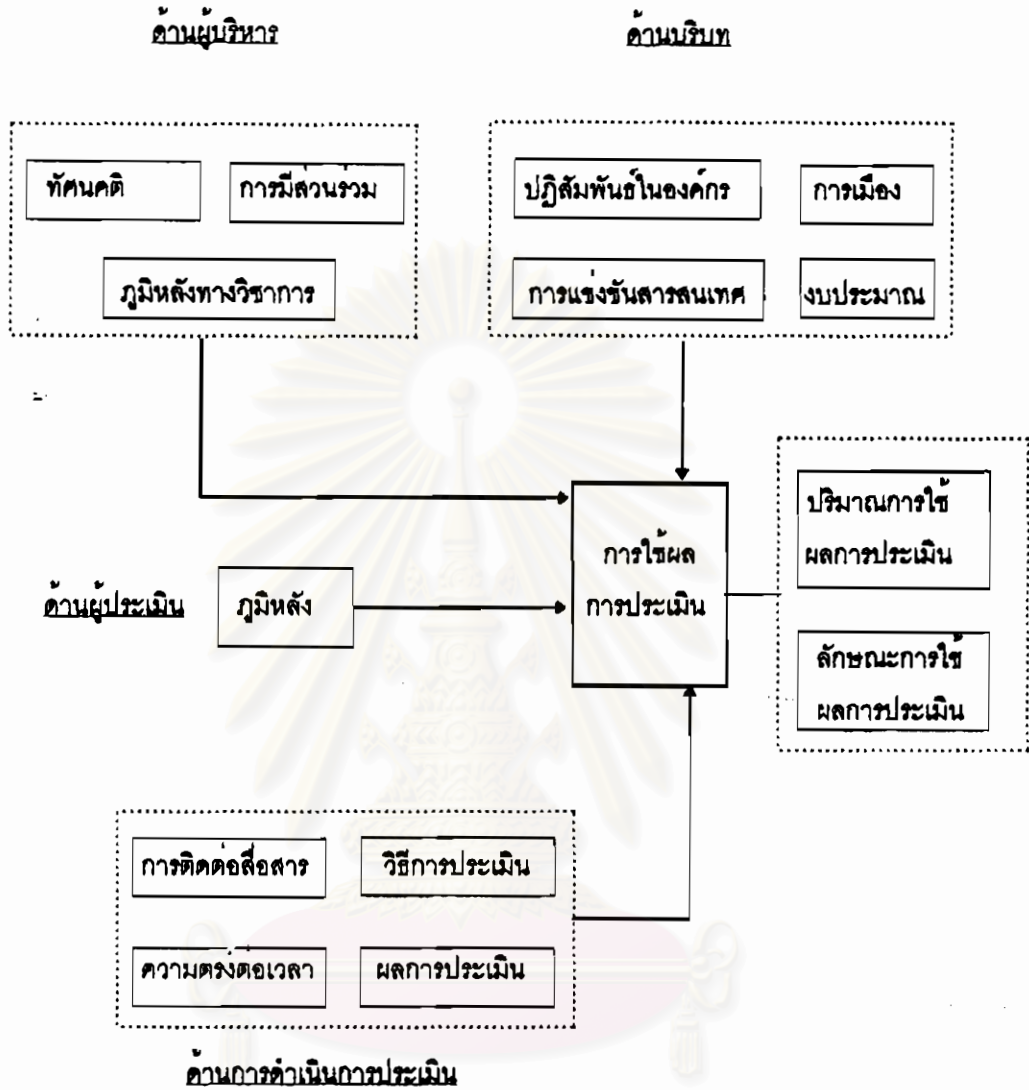
คำถามวิจัยที่น่าสนใจคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการมอบหมายให้ทำการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด ผู้บริหารมีการนำผลการประเมินไปใช้มากน้อยเพียงใดและนำผลการประเมินไปใช้ในลักษณะใด มีปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินไปใช้ ปัจจัยเหล่านั้นจะมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ปริมาณการใช้ผลการประเมินได้มากน้อยเพียงใดและสามารถจำแนกลักษณะการใช้ผลการประเมินได้ดีเพียงใด

จากคำถามวิจัยดังกล่าว ประกอบกับผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงได้กรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผลการประเมินปรากฏในแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

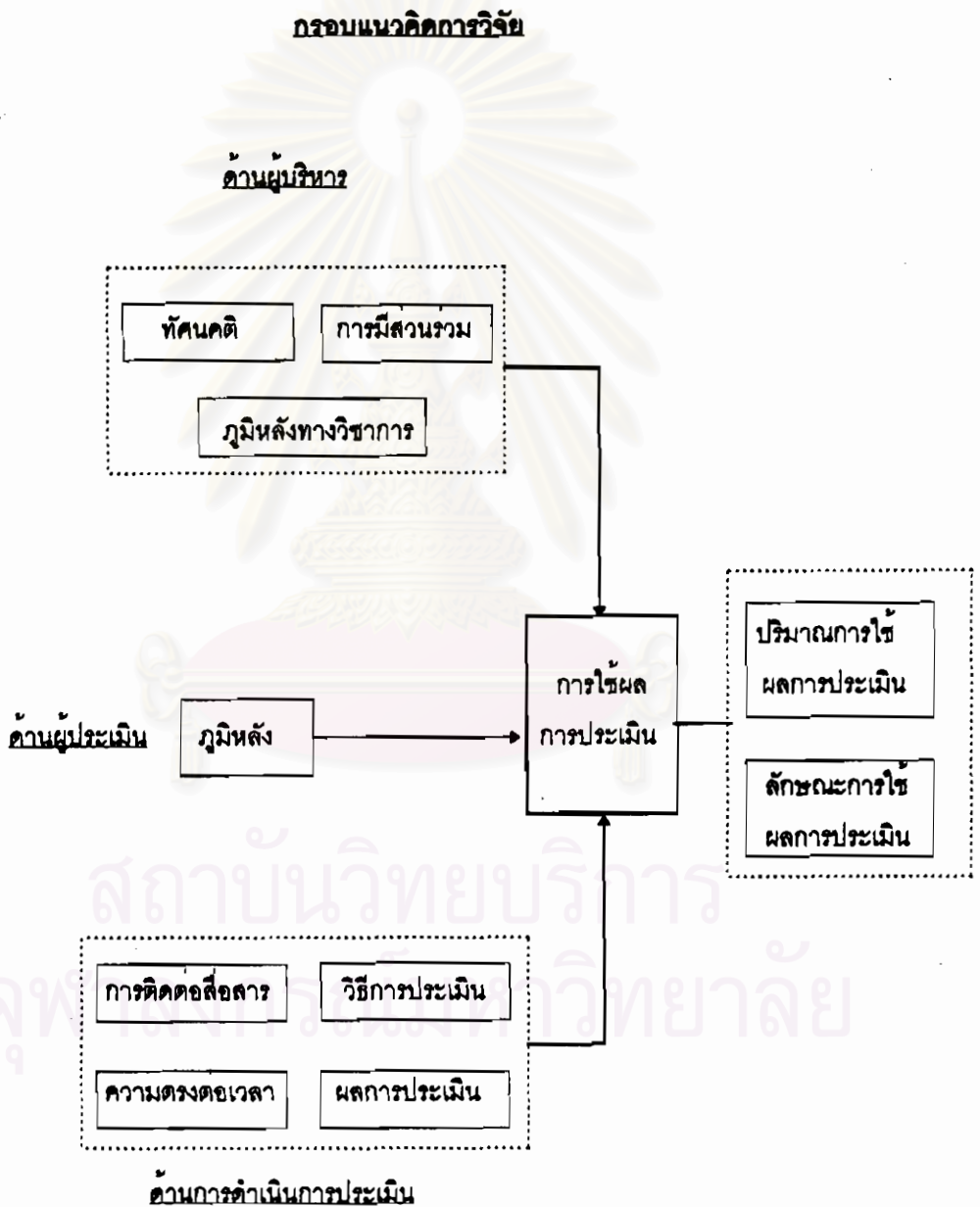
กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี

สถาบันวิทยบริการ
 แผนภูมิที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมิน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะยึดกรอบแนวคิดตามแผนภูมิที่ 2 โดยตัดตัวแปรด้านบริหารการประเมินออก เนื่องจากโรงเรียนต่างๆ อยู่ภายใต้โครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นระบบเดียวกันทั้งหมดและตัวแปรบางตัวที่กล่าวมาจะเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของเอกชนเท่านั้น ดังนั้นในบริบทของโรงเรียนจึงมีลักษณะเดียวกัน กรอบแนวคิดการวิจัยจึงเกี่ยวข้องอยู่เฉพาะตัวแปร 3 ด้านดังนี้คือ

แผนภูมิที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินของผู้บริหาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณและลักษณะการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการพยากรณ์ปริมาณการใช้ผลการประเมินของผู้บริหารจากตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่สามารถจำแนกลักษณะการใช้ผลการประเมินของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังนี้คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้ประเมินและปัจจัยด้านการดำเนินการประเมิน น่าจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2540

2. จากกรอบความคิดของการวิจัยจะพบว่ามียปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทในโรงเรียน ผู้วิจัยไม่ได้นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนต่างๆ อยู่ภายใต้โครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นระบบเดียวกัน ดังนั้นตัวแปรย่อยอื่นๆ ในบริบทของโรงเรียนจะมีลักษณะเดียวกันจึงไม่น่าจะส่งผลให้มีการใช้ผลการประเมินแตกต่างกัน กรอบความคิดการวิจัยจึงเกี่ยวข้องกับเฉพาะด้านผู้ประเมิน ผู้บริหารและการดำเนินการประเมิน การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ศึกษาคือ

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ตัวแปรด้านผู้ประเมิน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือในตัวผู้ประเมิน

2.1.2 ตัวแปรด้านผู้บริหาร

2.1.2.1 การมีส่วนร่วมในการประเมิน

2.1.2.2 ทักษะที่มีต่อการประเมิน

2.1.2.3 ภูมิหลังทางวิชาการของผู้บริหาร

2.1.3 ตัวแปรด้านการดำเนินการประเมิน

2.1.3.1 การติดต่อสื่อสารในการประเมิน

2.1.3.2 วิธีการประเมิน

2.1.3.3 ผลการประเมิน

2.1.3.4 ความตรงต่อเวลาในการประเมิน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปริมาณการใช้ผลการประเมินและลักษณะการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

3. ลักษณะการใช้ผลการประเมินในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะการใช้เชิงมโนทัศน์ (conceptual use) และการใช้แบบเป็นเครื่องมือ (instrumental use) เท่านั้น เนื่องจากการใช้แบบชวนเชื่อ (persuasive use) ส่วนใหญ่เป็นการใช้ผลการประเมินในทางการเมืองและธุรกิจเอกชน เพื่อหวังผลทางการเมืองและการแข่งขันทางธุรกิจ จึงไม่นำมาศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้

4. จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ผลการประเมิน ส่วนใหญ่จะเป็นการกล่าวถึงการใช้ผลการประเมินโดยรวม ไม่ได้จำแนกเป็นปริมาณหรือลักษณะการใช้ผลการประเมิน ดังนั้นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผลการประเมินจึงเป็นการศึกษาโดยรวม แต่ในการวิจัยนี้การใช้ผลการประเมินของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกเป็นปริมาณการใช้ผลการประเมินและลักษณะการใช้ผลการประเมิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาปริมาณการใช้ผลการประเมินและลักษณะการใช้ผลการประเมินโดยใช้ตัวแปรกลุ่มเดียวกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ตัวแปรในการวิจัยโดยส่วนใหญ่รวมทั้งข้อมูลที่เป็นภูมิหลังของผู้ประเมินเป็นการเก็บข้อมูลตามการรับรู้ของผู้บริหารซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในบริบทของโรงเรียนและผู้ตอบมีความจริงใจในการตอบ

2. ปริมาณการใช้ผลการประเมินของผู้บริหารซึ่งวัดด้วยมาตราประมาณค่า ถือว่ามีระดับการวัดอยู่ในมาตราอันตรภาคชั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การใช้ผลการประเมิน หมายถึงการนำผลหรือสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานหรือนโยบายการทำงานเพื่อช่วยเป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินกิจการภายในโรงเรียน ซึ่งในการวิจัยนี้วัดตามการรับรู้ของผู้บริหารใน 2 ลักษณะคือ ปริมาณการใช้ผลการประเมินและลักษณะการใช้ผลการประเมิน

ปริมาณการใช้ผลการประเมิน หมายถึง ปริมาณหรือระดับของการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินมาช่วยในการตัดสินใจซึ่งในการวิจัยนี้วัดจากการรับรู้ของผู้บริหารตามมาตรฐานประมาณค่า 6 ระดับ

ลักษณะการใช้ผลการประเมิน หมายถึง วิธีการหรือแนวทางการใช้ผลการประเมินเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารในการวิจัยนี้แบ่งเป็น การใช้เชิงมโนทัศน์ และการใช้แบบเป็นเครื่องมือโดยวัดตามการรับรู้ของผู้บริหาร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมิน หมายถึง ตัวแปรที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจ ประกอบด้วยปัจจัยด้านผู้ประเมิน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านการดำเนินการประเมิน

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ปีการศึกษา 2540

ทัศนคติต่อการประเมิน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และท่าทีของบุคคลที่แสดงออกต่อการประเมินอาจเป็นไปในทางเห็นด้วย ชัดแจ้ง หรือเป็นกลางก็ได้ ซึ่งสามารถวัดด้วยแบบวัดทัศนคติที่มีต่อการประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การมีส่วนร่วมในการประเมิน หมายถึง การให้ความร่วมมือหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการประเมินของผู้บริหาร โดยเน้นหนักในด้านการแสดงความคิดเห็น การแสวงหาความรู้ การติดตามกำกับกับการประเมินซึ่งวัดตามการรับรู้ของผู้บริหาร

ภูมิหลังทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้นของผู้บริหารโรงเรียนที่วัดจากระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน ประสบการณ์ในการทำการประเมินและการผ่านการฝึกอบรมด้านการประเมิน

ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน หมายถึง วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน ประสิทธิภาพ
ในการทำการประเมินของผู้ประเมินซึ่งวัดจากภูมิหลังของผู้ประเมินจากการรับรู้
ของผู้บริหารตามมาตรฐานค่า

วิธีการประเมิน หมายถึง คุณภาพของกระบวนการที่ใช้ในการทำประเมิน โดยศึกษาจากการ
วางแผน ออกแบบการประเมิน และความเหมาะสมของวิธีการที่ใช้ในการ
ประเมินซึ่งวัดตามการรับรู้ของผู้บริหาร

การติดต่อสื่อสารในการประเมิน หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความคิดหรือข่าวสารระหว่างผู้ที่
มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมิน ได้แก่ ผู้ประเมิน ผู้ใช้ผลการประเมิน ผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการประเมิน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน อันจะเป็น
ผลทำให้การประเมินเป็นไปโดยราบรื่นซึ่งวัดตามการรับรู้ของผู้บริหาร

ผลการประเมิน หมายถึง ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้จากการประเมิน รวมถึงรูปแบบการเสนอผล
การประเมินให้กับผู้บริหาร ประกอบด้วย ความถูกต้อง ความชัดเจน ความ
สมบูรณ์ของผลการประเมินและทันต่อความต้องการใช้ซึ่งวัดตามการรับรู้ของ
ผู้บริหาร

ความตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติการประเมินของผู้ประเมินตามระยะเวลาที่ได้วางแผนไว้
ประกอบด้วยความตรงเวลาในการรายงานผล ทันต่อความต้องการใช้ซึ่งวัดตาม
การรับรู้ของผู้บริหาร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง
ในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม กระตุ้นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีการใช้
ผลการประเมินให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานต่างๆในโรงเรียน

2. เพื่อจะได้ทราบตัวแปรสำคัญ ที่สามารถจำแนกกลุ่มลักษณะการใช้ผลการประเมิน
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้วางนโยบายที่จะวางแผนในการจัดการศึกษาและดำเนินงาน
ต่างๆในโรงเรียน

3. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการพัฒนา ปรับปรุงการบริหารงานทางการศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพ มีการใช้ผลการประเมินอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการประเมิน